

ORIGINAL ARTICLE

Civil Liability for the Use of Confidential Information in Pre-Contractual Negotiations in Iranian and French Law

Mahmood Firoozi¹, Habib Talebahmadi², Haniyeh Zakerinia³

1. Ph.D. Student in Private Law, Faculty of Law and Political Sciences, University of Shiraz, Shiraz, Iran.

2. Assistant Prof, Department of Private and Islamic Law, Faculty of Law and Political Sciences, University of Shiraz, Shiraz, Iran.

3. Assistant Prof, Department of Private and Islamic Law, Faculty of Law and Political Sciences, University of Shiraz, Shiraz, Iran.

Correspondence:

Haniyeh Zakerinai

Email: h.zakerinia@shirazu.ac.ir

Received: 10/Apr/2025

Revised: 21/Niv/2025

Accepted: 30/Dec/2025

Published: 11/Mar/2026

How to cite:

Firoozi, M.; Talebahmadi, H.; Zakerinia, H. (2026). Civil Liability for the Use of Confidential Information in Pre-Contractual Negotiations in Iranian and French Law, *Civil Law Knowledge*, 14 (2), 71-86.

(DOI: [10.30473/clk.2025.74521.3379](https://doi.org/10.30473/clk.2025.74521.3379))

ABSTRACT

The obligation of confidentiality concerning classified information acquired by the negotiating parties during the pre-contractual period—that is, information which is inherently and through the course of pre-contractual negotiations confidentially disclosed by one party to the other—is of significant importance. Such information must not be used without authorization. The obligation to refrain from using such information without obtaining permission, the channels giving rise to liability, the nature of the consequent sanctions, and ultimately the method of redress, similar to the obligation of non-disclosure, fall within the scope of adhering to the principle of confidentiality. The violation of this obligation gives rise to compensatory liability and is protected by law. The foundations of this liability, from both contractual and non-contractual perspectives—especially given the recommendation that parties consider a confidentiality clause during pre-contractual negotiations to prevent the counterparty from using confidential information—and considering that, in Iranian law, similar to French law, non-contractual civil liability has various channels, encourage us to analyze such liabilities in the scenario of using confidential information obtained during the pre-contractual period. This analysis employs a descriptive-analytical method through the interpretation and analysis of texts and data from library resources. It leads to the conclusion that, provided the necessary conditions are met, it is possible to protect a person whose confidential information has been used through both contractual and non-contractual bases, concurrently and alternatively.

KEYWORDS

Use of Confidential Information Pre-Contract Negotiations, Pre-Contractual Liability, Principle of Confidentiality, Secrecy.

«مقاله پژوهشی»

مسئولیت مدنی ناشی از استفاده از اطلاعات محرمانه در مذاکرات پیش قراردادی در حقوق ایران و فرانسه

محمود فیروزی^۱، حبیب طالب احمدی^۲، حانیه ذاکری نیا^۳

چکیده

تعهد به رازداری از اطلاعات محرمانه‌ای که طرفین مذاکرات در دوره پیش قراردادی از یکدیگر به دست می‌آورند؛ یعنی اطلاعاتی که طبعاً و در فرایند مذاکرات پیش قراردادی از سوی هر طرف به طور محرمانه در اختیار طرف مقابل قرار می‌گیرد، واجد اهمیت است. چنین اطلاعاتی نباید بدون اذن، مورد استفاده قرار گیرد. تعهد به عدم استفاده از این گونه اطلاعات بدون کسب اذن، مجاری ایجاد مسئولیت، چستی ضمانت اجرای آن و در نهایت شیوه جبران، به مانند تعهد عدم افشای آنها، در گستره رعایت اصل محرمانگی می‌گنجد و نقض آن، ضمان‌آور بوده و تحت حمایت قانون است. مبانی این مسئولیت از حیث مبانی قراردادی و غیرقراردادی خصوصاً اینکه توصیه می‌شود طرفین به هنگام گفت‌وگوهای پیش قراردادی، بند محرمانگی را در نظر بگیرند تا طرف مقابل از اطلاعات محرمانه استفاده نکند و از آنجا که در حقوق ایران به مانند فرانسه، مسئولیت مدنی غیرقراردادی مجاری مختلف دارد، ما را به تحلیل این گونه مسئولیت‌ها در فرض استفاده از اطلاعات محرمانه تحصیلی از دوره پیش قراردادی، به روش توصیفی تحلیلی با تفسیر و تحلیل متون و داده‌های منابع کتابخانه‌ای ترغیب کرده و به این نتیجه می‌رساند که با وجود شرایط لازم، امکان حمایت از شخصی که اطلاعات محرمانه‌اش استفاده شده، از طریق هر دو مبانی قراردادی و غیرقراردادی به صورت توأمان و عرضی وجود دارد.

واژه‌های کلیدی

اصل محرمانگی، استفاده از اطلاعات محرمانه، رازداری، مذاکرات پیش قراردادی، مسئولیت پیش قراردادی.

۱. دانشجوی دکتری، گروه حقوق خصوصی و اسلامی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۲. استادیار گروه حقوق خصوصی و اسلامی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۳. استادیار گروه حقوق خصوصی و اسلامی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

نویسنده مسئول:

حانیه ذاکری نیا

رایانامه: h.zakerinia@shirazu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۲۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۸/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۰۹

تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۱۲/۲۰

استناد به این مقاله:

فیروزی، محمود؛ طالب احمدی، حبیب؛ ذاکری نیا، حانیه (۱۴۰۴). مسئولیت مدنی ناشی از استفاده از اطلاعات محرمانه در مذاکرات پیش قراردادی در حقوق ایران و فرانسه، دوفصلنامه علمی دانش حقوق مدنی، ۱۴ (۲)، ۸۶-۷۱.

(DOI: 10.30473/clk.2025.74521.3379)

مقدمه

به عنوان اموالی که دارای ارزش اساسی هستند، ضروری به نظر می‌رسد. در این پژوهش با رویکرد توصیفی و تحلیل محتوا و تفسیر متون قانونی و با نگرشی تطبیقی و تکیه بر منابع کتابخانه‌ای و قواعد حقوقی و ارائه راهکار کاربردی، به دنبال نیل به این هدف هستیم که اطلاعات محرمانه در دوره پیش‌قراردادی چیست، استفاده از چنین اطلاعاتی چگونه صورت می‌پذیرد و در نهایت مسئولیت مدنی ناشی از استفاده از این اطلاعات، چگونه رقم می‌خورد.

محرمانگی

همه اشخاص اطلاعات محرمانه‌ای در زندگی خود دارند، چه زندگی شخصی شامل اطلاعات خانوادگی و رازهای فردی و چه زندگی کاری و اطلاعات محرمانه محیط کار و اسرار تجاری.

۱. اطلاعات محرمانه

۱-۱. مفهوم اطلاعات

اطلاعات در لغت به معنای آگاهی آمده است (عمید، ۱۳۷۱: ۱۶۲) خواه به واسطه نوشته شدن بر کاغذ یا به صورت تصویر، عینیت پیدا کرده و یا این امر محقق نشده و در حافظه شخصی ثبت شده و یا به شکل داده رایانه‌ای باشد (کوشا، خادمان و جعفری، ۱۳۹۷: ۱۹۷-۲۲۴). اطلاعات تجاری محرمانه نیز به معنای اطلاعات پوشیده و پنهان است (عمید، ۱۳۷۱: ۱۰۶۳).

۱-۲. مفهوم محرمانگی

محرمانگی به وظیفه یک شخص اشاره می‌کند که از به اشتراک گذاشتن اطلاعات محرمانه با دیگران یا استفاده از آنها خودداری کند، مگر با رضایت صریح طرف مقابل. قوانین و مقرراتی وجود دارد که شرایط به‌اشتراک‌گذاری اطلاعات را محدود می‌کند که در آن به‌طور مثال یک شخص متخصص یا پزشک یا وکیل، ممکن است اطلاعات مربوط به یک مشتری، بیمار یا موکل را فاش کند (ماده ۶۴۸ قانون مجازات اسلامی بخش تعزیرات مصوب ۱۳۷۵). محرمانگی، از حریم ناشی می‌شود و «حریم» از حرمت به معنای منع است. به این دلیل که تعرض دیگران به حق صاحب حریم، ممنوع است (جعفری لنگرودی، ۱۳۹۴: ۲۱۳). در روایتی از امام صادق (ع) آمده است که: «لایحل دم امرء مسلم و لا ماله الا بطیب نفس منه» (طوسی، بی‌تا: ۱۷۷) به موجب این روایت، لزوم احترام به سرمایه مسلمان و حرمت هرگونه دخل و تصرف بدون اجازه مالک و مورد تأکید است.

برخلاف نظریه‌ای که مسئولیت مدنی را در دوره پیش‌قراردادی نمی‌پذیرد و هزینه‌ها، خسارات، از دست دادن منافع و فرصت‌های معقول و متناسب در دوره مذاکرات مقدماتی را مبتنی بر نظریه مخاطره‌آمیز، برعهده خود شخص و به سبب ریسکی که به واسطه ورود به این دوره متقبل شده است، می‌گذارد، پذیرش مسئولیت مدنی در دوره پیش‌قراردادی نه تنها طرفداران بیشتری دارد، بلکه به نسبت عدم پذیرش مسئولیت، بدیهی‌تر هم به نظر می‌رسد. بخشی از این مسئولیت می‌تواند به اطلاعات محرمانه طرفین در این دوره برگردد؛ بدین معنا که طرفین در دوره پیش‌قراردادی با قصد و هدف جدی تشکیل قرارداد با یکدیگر مذاکره می‌کنند. بنابراین، در این راستا برای تحقق بهتر این هدف، هر طرف به صورت شفاف و هدفمند، داده‌های خود را که می‌تواند در تشکیل قرارداد مؤثر واقع شود، به منصفه ظهور و در معرض اطلاع طرف دیگر قرار می‌دهد و طرف مذاکره متعاقب تحصیل، به راحتی به آنها دسترسی خواهد داشت. عمده مسئولیت راجع به مسئولیت پیش‌قراردادی راجع به اطلاعات محرمانه، به این برمی‌گردد که اطلاعات مورد «استفاده» یا «افشاء» قرار گیرد. افشای اطلاعات، بیشتر بسط داده شده و نوشته‌های مرتبط، به خلأهای آن پرداخته‌اند؛ مانند مقاله «رویکرد قوانین داخلی و اسناد بین‌المللی به مبنای مسئولیت مدنی ناشی از افشای اسناد تجاری» (حسین‌پور و زارع، ۱۳۹۸) یا مقاله «مسئولیت مدنی ناشی از افشای اطلاعات محرمانه در شرکت‌های تجاری» (خوش‌آیین، ۱۴۰۱) یا مقاله «بررسی حفظ اسرار اداری و افشای اسناد محرمانه دولتی و نیز افشاء بنا به امر قانون از منظر قوانین ایران و نظراته (علیهم‌السلام) و معصومین» (لرستانی، ۱۴۰۱) یا پایان‌نامه «پولشویی: رازداری بانکی (افشای اطلاعات)» (نجفی، ۱۳۹۹)، ولی در خصوص «استفاده»، تحقیق علمی موجود نیست. حال آن که حفظ محرمانگی اطلاعات، صرفاً محدود به عدم افشای آنها نیست، بلکه باید بدون اذن، مورد استفاده نیز قرار نگیرد. بنابراین، پرداختن به آن حائز اهمیت است؛ چراکه واجد وصف نوآوری است از این حیث که همان‌طور که نقض محرمانگی اطلاعات، به شیوه افشای اطلاعات، می‌تواند دربردارنده مسئولیت حقوقی باشد، استفاده از این اطلاعات نیز می‌تواند ایجاد مسئولیت کند و مورد حمایت قانون واقع شود که تحقیقات صورت‌گرفته صرفاً ناظر به مسئله افشا بوده و مسئله استفاده، مغفول مانده است. علی‌القاعده، ورود خسارت می‌تواند مسئولیت مدنی (تکلیف به جبران خسارت) در پی داشته باشد، ولی تحلیل این مسئولیت و شناخت مجاری حقوقی آن در دوره پیش‌قراردادی و مشخصاً در خصوص اطلاعات محرمانه طرفین

۳-۱. اطلاعات محرمانه در حقوق ایران

در حقوق ما تعریف مشخصی از اطلاعات محرمانه نشده است، ولی چون تجاری بودن در محرمانه بودن اطلاعات موضوعیتی ندارد، از ماده ۶۵ قانون تجارت الکترونیکی می‌توان تا حدی به این مضمون پی برد. به موجب این ماده، «اسرار تجاری الکترونیکی» «داده‌پیام»ی است که شامل اطلاعات، فرمول‌ها، الگوها، نرم‌افزارها و برنامه‌ها، ابزار و روش‌ها، تکنیک‌ها و فرایندها، تألیفات منتشرنشده، روش‌های انجام تجارت و دادوستد، فنون، نقشه‌ها و فراگردها، اطلاعات مالی، فهرست مشتریان، طرح‌های تجاری و امثال اینها است، که به طور مستقل دارای ارزش اقتصادی بوده و در دسترس عموم قرار ندارد و تلاش‌های معقولانه‌ای برای حفظ و حراست از آنها انجام شده است.» پس می‌توان سه شاخصه برای تمییز محرمانه بودن اطلاعات ذکر کرد: اول اینکه دارای ارزش اقتصادی مستقل باشد. دوم اینکه در دسترس عموم قرار نگرفته باشد و سوم اینکه تلاش معقولانه‌ای برای حفظ و حراست آن انجام گرفته باشد. در بند ۳۲ ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران در تعریف اطلاعات نهانی آمده است: «هرگونه اطلاعات افشانشده برای عموم که به طور مستقیم و یا غیر مستقیم به اوراق بهادار، معاملات یا ناشر آن مربوط می‌شود و در صورت انتشار بر قیمت و یا تصمیم سرمایه‌گذاران برای معامله اوراق بهادار مربوط تأثیر می‌گذارد».

۴-۱. اطلاعات محرمانه در حقوق فرانسه

محرمانگی را نمی‌توان در مورد داده‌هایی که خود شرکت عمومی کرده است یا ماهیت کاملاً شناخته‌شده‌ای دارد، بر کارمند تحمیل کرد (Maxime Wagner, 2022). پس اطلاع منتشر یا شناخته‌شده، محرمانه نیست. اطلاعاتی محرمانه است که به راحتی در دسترس نبوده و دارای ارزش تجاری واقعی یا بالقوه است که مخفی هستند و شخصی که به طور قانونی اطلاعات را در اختیار دارد، اقداماتی منطقی به منظور مخفی نگه داشتن آنها انجام داده است (Mian Benjamin Chahkar, 2018). راز یا اطلاع محرمانه متشکل است از هر چیزی که برای بخش حرفه‌ای یا زمینه فعالیت مربوطه، شناخته شده نباشد و صاحب آن با انجام اقدامات حفاظتی معقول سعی در مخفی نگه داشتن آن دارد. تحقیق و توسعه، استراتژی تجاری، پروژه‌های کسب و کار، راه‌اندازی یک محصول جدید، فایل‌های مشتری، داده‌های تجاری استراتژیک، روش‌های اکتشاف

تجاری، حجم تولید، نرخ حاشیه، دستورالعمل‌ها، فرایندهای اصلی، قراردادهای محرمانه یا عدم رقابت، فرمول‌های ریاضی (الگوریتم‌ها)، نظرات هیأت مدیره یا مدیریت، نمودار سازمانی و به طور گسترده‌تر، دانش و اطلاعات افشانشده که دارایی‌های نامشهود شخص و صاحب آن را تشکیل می‌دهند و به دارنده آنها مزیت رقابتی می‌دهند، نمونه‌های اطلاعات محرمانه هستند. اسرار تجاری مستلزم وجود اطلاعات محافظت شده در دست دارنده قانونی است که اولاً به خودی خود یا در پیکربندی و مجموعه دقیق عناصر آن، عموماً برای شخصی که در بخش یا زمینه فعالیتی که معمولاً با اطلاعات آن دسته سروکار دارد، شناخته شده یا به آسانی در دسترس نیست و ثانیاً به دلیل مخفی بودن، دارای ارزش تجاری واقعی یا بالقوه هستند و ثالثاً برای حفظ محرمانه بودن آنها، به ویژه با ذکر صریح محرمانه بودن اطلاعات، از سوی دارنده قانونی آن، با در نظر گرفتن شرایط، اقدامات حفاظتی معقولی انجام می‌شود (Olivier de Maison Rouge, 2020).

الزام امنیت و محرمانگی به منظور جلوگیری از خطرات عدم دسترسی و آسیب به داده‌ها بر اساس مقررات عمومی حفاظت از داده‌های شخصی است (Laurent-Fabrice Zengue, 2023). محرمانگی اقتضا دارد طرف مقابل در پایان همکاری و با خاتمه مذاکرات، از دانشی که از طرف دیگر به دست آورده است، استفاده نکند (Philippe Wagner, 2023).

همان‌طور که ذکر شد، ارزشمندی (حتی با معیار سنجش شخصی) و تلاش مالک جهت حراست و حفاظت و صیانت از اطلاعات، خصیصه و رکن اصلی جهت محرمانه تلقی شدن می‌باشد که هم در حقوق ایران و هم در حقوق فرانسه، مدنظر قرار می‌گیرد.

۵-۱. ارائه تعریف اطلاعات محرمانه

اطلاعات محرمانه به اطلاعات منتشرنشده ارزشمندی گفته می‌شود که مالک، به طرق متعارف و معقول و برای انتفاع انحصاری خویش یا پیشگیری از ورود ضرر ناشی از افشاء، درصدد حفاظت و حراست از آنها برآمده است. رابطه بین اطلاعات محرمانه و اطلاعات شخصی اشخاص، عموم و خصوص من‌وجه است. ممکن است اطلاعات محرمانه باشد، ولی شخصی نباشد و برعکس. ممکن است اطلاعات، هم شخصی باشد و هم محرمانه و امکان دارد که اطلاعات، شخصی و محرمانه نباشد. در هر حال، اطلاعات محرمانه با شیوه‌های

دسترسی به چنین اطلاعاتی می‌تواند ناشی از قرارداد باشد مانند قرارداد میان شخص متقاضی عکس و فیلم‌برداری با آتلیه یا ناشی از عدم وجود قرارداد مانند به سرقت رفتن آنها. در حقوق فرانسه و در مقام تعیین مصادیق اطلاعات محرمانه باید گفت که این اطلاعات بسیار متنوع است و ممکن است مربوط به سلامت مالی شرکت، استراتژی تجاری آن، مذاکرات در حال انجام و غیره باشد (Gilles de Bagneux & Yves Blouin, 2019). استراتژی مالی را می‌توان به عنوان برنامه عملی تعریف کرد که شرکت را قادر می‌سازد به تعادل مالی دست یابد (Par Laurent Dufour, 2022). به هر حال، حفظ محرمانگی اطلاعات محرمانه، گاهی چنان مورد حمایت قانون است که نقض آن، جرم‌انگاری و برای آن تعیین مجازات شده است، ولی نباید چنین پنداشت که مصادیق اطلاعات محرمانه، صرفاً مواردی است که تحت حمایت کیفری قانون قرار گرفته است، بلکه از مجرای ضمانت اجرای خصوصی (حقوق مدنی) نیز می‌توان بدان پرداخت که ما [البته از منظر مذاکرات پیش‌قراردادی] در صدد آن هستیم.

۳. شیوه تمییز اطلاعات محرمانه پیش‌قراردادی

با شناخت مفهوم اطلاعات محرمانه و نگاهی به مصادیق آن، موضوع حائز اهمیت، تشخیص این اطلاعات است. به عبارت دیگر، ضابطه شناخت اینکه چه اطلاعاتی در دوره پیش‌قراردادی، محرمانه است، در رسیدن به اهداف مدنظر کمک‌کننده خواهد بود. چون موضوع پژوهش ما تحلیل مسئولیت در دوره پیش‌قراردادی است، پس ارائه تعریفی از این دوره ضروری است. دوره پیش‌قراردادی، طول مدتی است که دو طرف با ایجاد ارتباط در آن برای بستن قراردادی نهایی تلاش می‌کنند. این دوران می‌تواند با رسیدن به مقصود که همانا تشکیل قرارداد اصلی است یا چشم‌پوشی از آن پایان پذیرد. از هنگامی که ایشان به قصد تشکیل قراردادی با یکدیگر ارتباط پیدا می‌کنند تا هنگامی که قرارداد مورد نظر ایشان بسته شود یا از آن چشم‌پوشند «دوره پیش‌قراردادی» خوانده می‌شود (طالب احمدی، ۱۳۹۲: ۱۷-۱۸).

۱-۳. عرف

عرف برای زمانی است که محرمانه بودن اطلاعاتی مورد لحوق اراده طرفین و نیز مورد حکم قانون قرار نگرفته باشد. بنابراین، اگر طرفین مذاکرات مدعی هستند که اطلاعاتی را محرمانه فرض کرده‌اند، باید این موضوع را به اثبات برسانند وگرنه آن اطلاعات محرمانه نخواهد بود. بنابراین، در فرض سکوت طرفین،

تمییزی که ارائه خواهد شد، به آسانی از اطلاعات شخصی قابل شناسایی خواهد بود.

۲. مصادیق اطلاعات محرمانه پیش‌قراردادی

درباره چگونگی شناسایی اطلاعات محرمانه در مبحث بعد مطلب ارائه می‌شود، ولی درخصوص مصادیق اطلاعات محرمانه، به صورت احصائی در قانون مورد اشاره فرار نگرفته است، اما حسب ممنوعیت افشای برخی مصادیق توسط قانونگذار و جرم‌انگاری آن، می‌توان مواردی را برشمرد. پرواضح است که مصادیق اطلاعات محرمانه می‌تواند مادی یا غیرمادی باشد و به فراخور دوره مذاکرات پیش‌قراردادی که کدام‌یک، در زمان مذاکرات پیش‌قراردادی تحصیل شود، مورد استفاده قرار گیرد. در حقوق ایران، به موجب ماده ۶۴۸ قانون مجازات اسلامی بخش پنجم کتاب تعزیرات «اطباء و جراحان و ماماها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می‌شوند، هرگاه در غیر از موارد قانونی، اسرار مردم را افشا کنند، به سه ماه و یک روز تا یک سال حبس و یا به یک میلیون و پانصد هزار تا شش میلیون ریال جزای نقدی محکوم می‌شوند». پس اطلاعات به دست‌آمده به واسطه شغل می‌تواند مصادیقی از اطلاعات محرمانه باشد؛ زیرا اشخاصی چون بیمار حسب مورد با اطباء یا جراحان یا ماماها یا داروفروشان، وارد رابطه قراردادی می‌شوند و در این خصوص، گفت‌وگوهایی نیز دارند، البته مشروط به اینکه حسب آنچه از مفهوم اطلاعات محرمانه گفته شد، این اطلاعات غیرمحرمانه تلقی نشوند. در ماده ۷۴۴ همین قانون آمده است: «هرکس به وسیله سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی، فیلم یا صوت یا تصویر دیگری را تغییر دهد یا تحریف کند و آن را منتشر یا با علم به تغییر یا تحریف منتشر کند، به نحوی که عرفاً موجب هتک حیثیت او شود، به حبس از نود و یک روز تا دو سال یا جزای نقدی از پنج میلیون ریال تا چهل میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد» و به موجب ماده ۷۴۵ این قانون: «هرکس به وسیله سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی صوت یا تصویر یا فیلم خصوصی یا خانوادگی یا اسرار دیگری را بدون رضایت او جز در موارد قانونی منتشر کند یا دسترس دیگران قرار دهد، به نحوی که منجر به ضرر یا عرفاً موجب هتک حیثیت او شود، به حبس از نود و یک روز تا دو سال یا جزای نقدی از پنج میلیون ریال تا چهل میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد». پس صوت و تصویر و فیلم خصوصی اشخاص یا خانواده آنها در صورتی که انتشار آن منجر به ضرر یا عرفاً موجب هتک حیثیت شود، می‌تواند جزو اطلاعات محرمانه باشد که

کردن دسترسی به اطلاعات، امضای قراردادهای محرمانه با کارمندان یا پیمانکاران فرعی) و مدت زمان تعهد محرمانه (معامله) را مشخص کند. به طور کلی برای مدت قرارداد و برای مدت معینی پس از انقضا یا فسخ آن. ماده ۲-۱۱۱۲ قانون مدنی فرانسه مقرر می‌دارد: «طرفی که اطلاعات محرمانه‌ای را که در جریان مذاکرات به دست آمده است بدون مجوز افشا کند یا استفاده کند، طبق شرایط عمومی مسئولیت دارد» (Noémie Le Bouard, 2023)، قرارداد محرمانگی ارائه‌کننده «معیار شخصی» جهت شناسایی اطلاعات محرمانه است.

۲-۲-۳. زمان انعقاد قرارداد و شرط محرمانگی

از حیث زمان انعقاد قرارداد محرمانگی، گفته می‌شود که این قرارداد یا در هنگام گفت‌وگو؛ یعنی زمانی که طرفین هنوز نمی‌دانند آیا مذاکرات موفقیت‌آمیز خواهد بود یا خیر، منعقد خواهد شد و یا به عنوان بخشی از روابط قراردادی میان طرفین قرارداد که در صورت اخیر، قرارداد محرمانه می‌تواند به شکل یک شرط محرمانه قراردادی باشد.

۳-۲-۳. هدف از قرارداد و شرط محرمانگی

هدف قرارداد یا بندهای محرمانگی این است که از اطلاعات محرمانه طرفین، در زمینه انعقاد و اجرای قرارداد محافظت شود و از آنها برای اهدافی غیر از اجرای قرارداد استفاده نشود.

اگرچه رویه قضایی، حکم می‌نماید که اصل محرمانگی درخصوص فعالیت‌های حرفه‌ای خاص (مثلاً بانکداران یا مدیران شرکت) رعایت شود، ولی به منظور تضمین امنیت بیشتر، حتی در این موارد نیز، توصیه می‌شود همیشه یک بند محرمانگی صریح و کتبی در قراردادها لحاظ گردد. در قرارداد یا بند محرمانگی، طرفین باید به وضوح اطلاعاتی را که باید محرمانه باقی بماند، مشخص کنند. این بند می‌تواند هم اطلاعاتی که پیش از انعقاد قرارداد وجود داشته است را دربرگیرد و هم اطلاعات مبادله‌شده یا توسعه‌یافته در طول مدت قرارداد. علاوه بر این، ممکن است وجود قرارداد و محتوای این قرارداد نیز محرمانه باشد. در هر حال، یک بند محرمانه بهترین راه برای مشخص کردن اطلاعاتی است که باید محرمانه نگه داشته شوند. البته لازم به ذکر است که همیشه ضرورت ندارد که وجود خود قرارداد محرمانه بماند؛ زیرا از یک سو، اطلاعات محرمانه را می‌توان به طور ملموس با فهرستی دقیق در بند توصیف کرد و از سوی دیگر _ اگر طرفین هنوز ایده روشنی از اینکه چه

قواعد قانونی و عرفی از حیث شناسایی اطلاعات محرمانه بر طرفین بار می‌شود، مگر اینکه طرفین مذاکرات بتوانند ثابت نمایند که ادعا و اطلاعات مدنظر طرف مقابلشان، برخلاف قانون (تکمیلی) یا عرف، محرمانه نبوده است. بیان شده است که مفاد قرارداد بر حکم عرف و قانون تکمیلی حکومت دارد، خواه صریح باشد یا ضمنی (کاتوزیان، ۱۳۹۵: ۲۱۱). پس وقتی به صورت ضمنی یا صریح طرفین توافق بر این نموده‌اند که اطلاعات محرمانه چه می‌باشد، به قوانین تکمیلی و عرف مراجعه می‌کنیم؛ آن‌گونه که در ماده ۲۲۵ قانون مدنی بیان شده است که متعارف بودن امری در عرف و عادت، به منزله ذکر در عقد است. در نتیجه می‌توان گفت طرفین معامله پس از انعقاد قرارداد، نسبت به مورد عقد، لوازم و نتایج عرفی عقد و لوازم و نتایج قانونی عقد، ملزم و پایبند می‌باشند (صفایی، ۱۳۸۴: ۱۵۸). از کارکردهای عرف، تشخیص مصادیق مفاهیمی است که موضوع حکم شرعی واقع می‌شوند. بنابراین، وقتی در چنین مواردی با اجمال مواجه هستیم و مصداق بودن چیزی، مورد شک قرار می‌گیرد، عرف می‌تواند راهگشا باشد (سبحانی، ۱۴۱۹ ق: ۱۸۷). عرف ارائه‌کننده معیار نوعی جهت شناسایی اطلاعات محرمانه است. برای مثال اطلاعات مربوط به شیوه‌ها و ترفندهای خاص و مجاز شخص در معاملات ساختمانی جهت رسیدن به سود بیشتر، از دید عرف محرمانه تلقی می‌شود یا هرگاه شخص تلاش کرده و اطلاعاتی در زمینه اندازه بازار (مانند تولید ناخالص، اندازه جمعیت، نگرش به کالاهای خارجی، آمار تولید داخلی و آمار واردات کالای مورد هدف) و ساختار بازار (مانند بررسی موانع موجود در کشور هدف، هزینه‌های بازاریابی و محدودیت‌های قیمت‌گذاری) تحصیل نموده، از دید عرف این اطلاعات، محرمانه تلقی می‌شود.

۲-۳. قرارداد و شرط محرمانگی

۱-۲-۳. تعریف قرارداد و شرط محرمانگی

قرارداد محرمانگی به این معنا است که یک طرف قرارداد در برابر طرف دیگر تعهد می‌کند که اطلاعات مربوط به او را محرمانه نگه دارد و از آن به سود خود یا دیگری استفاده نکند (بخت‌جو، کریمی، صادقی و ساورائی، ۱۳۹۸: ۳). به منظور حفظ محرمانگی اطلاعات حساس مانند اسرار و داده‌های تجاری و داده‌های فنی و جلوگیری از استفاده غیرمجاز آنها، طرفین می‌توانند شرط محرمانگی را در مذاکرات پیش‌قراردادی قرارداد خود لحاظ کنند. این بند باید دقیقاً اطلاعات مربوطه، شرایط آن، اقدامات حفاظتی را که باید اجرا شود (به عنوان مثال، محدود

صورت تخلف است که مقدار معینی از غرامت به ازای هر تخلف می‌باشد (چیزی شبیه وجه التزام). در دنیای تجارت، قراردادها نقش حیاتی در اداره و تأمین روابط تجاری بین طرفین دارند. به منظور به حداقل رساندن خطرات قانونی و حفاظت از منافع همه، گنجاندن بندهای اساسی در این قراردادها بسیار مهم است.

۳-۳. ماهیت اطلاعات

گاهی برای شناسایی محرمانه بودن اطلاعات لازم است به ماهیت آن توجه شود. اطلاعاتی که از حیث زمان یا هزینه یا شیوه‌های تهیه، ارزشمند بوده به گونه‌ای که اقتضا دارد در حریم اطلاعاتی و دانش مالک آن باشد یا مازون از سوی او باشد، محرمانه تلقی می‌شود. ماهیت اطلاعات ارائه‌شده نیز می‌تواند اقتضای محرمانه بودن داشته باشد (طالب احمدی، ۱۳۹۲: ۱۸۷). برای مثال، شرکت خودروسازی پیشنهاد ارائه راهکار جهت انعقاد قرارداد برای کاهش مصرف سوخت خودرو مطرح می‌نماید و طرف مذاکره از طریق تعبیه قطعه‌ای در خودرو، این امر را میسر می‌داند و شیوه و سازوکار قابلیت و ساخت قطعه را ارائه می‌کند. در این‌جا، صرف‌نظر از عدم انعقاد قرارداد یا انعقاد قرارداد و تحویل قطعه به شرکت خودروساز، این ایده قابلیت و ساخت قطعه که ناشی از صرف هزینه و زمان معتنا بوده است، از حیث ماهیت، اطلاعی محرمانه تلقی می‌شود. بنابراین، وقتی گفته می‌شود که اطلاعاتی، از حیث ماهیت، محرمانه تلقی می‌شود، بدین معناست که زمان یا هزینه یا شیوه‌های تهیه، به آن اطلاعات ارزش عرفی بخشیده و سبب محرمانه شدن آن شده است. با این حال، چنانچه شرکت خودروسازی، بدون داشتن اذن، از این اطلاعات محرمانه دوره پیش‌قراردادی استفاده نماید (محرمانگی اطلاعات را نقض کند)، مسئولیت مدنی ناشی از استفاده، بر او بار خواهد شد.

از جهت ماهیت، اطلاعات محرمانه طبق این معیار شناسایی می‌شود که در صورت انتقال اطلاعات به اشخاص ثالث غیرمجاز، چه میزان خسارت به مالک تحمیل می‌شود. در صورت قابل توجه بودن خسارت، اطلاعات محرمانه است (Emmanuel, 2012).

استفاده از اطلاعات محرمانه

وقتی حول محور اطلاعات محرمانه با هدف بررسی مسئولیت ناشی از نقض این اطلاعات به عنوان داده و دارایی ارزشمند اشخاص بحث می‌شود، رکن فیزیکی (رفتار) ناقض می‌تواند به صورت مختلف جلوه پیدا کند. یکی از این موارد، «افشاء و انتشار»

اطلاعات محرمانه ای به اشتراک گذاشته می‌شود یا در هنگام انعقاد قرارداد ظاهر می‌شود، نداشته باشند_ ممکن است طرفین تصمیم بگیرند که اطلاعات محرمانه را با عبارات انتزاعی‌تر توصیف کنند. از آنجایی که طرفین اغلب هنوز ایده روشنی از اجرای قرارداد ندارند، توصیه می‌شود یک توصیف مشخص از اطلاعات محرمانه با یک توصیف انتزاعی‌تر ترکیب گردد.

۴-۲-۳. دامنه شمول قرارداد و شرط محرمانگی

نکته مهمی که اغلب بین طرفین مطرح می‌شود این است که آیا تعهد محرمانه محدود به اطلاعاتی است که ارائه‌دهنده اطلاعات صریحاً آن را محرمانه معرفی کرده است یا اینکه شامل تمام اطلاعات مبادله شده یا ایجاد شده در طول مدت مذاکرات پیش‌قراردادی نیز می‌شود؟ پاسخ به این سؤال، به توانایی در ارائه یا دریافت اطلاعات بستگی دارد. یک «راه‌حل میانی» که می‌توان اتخاذ کرد، این است که الزام محرمانه بودن را به اطلاعاتی که «یک فرد منطقی آن را محرمانه تلقی می‌کند»، محدود نمود. علاوه بر این، بند محرمانگی نباید بیش از حد گسترده باشد؛ زیرا اگر فراتر از منافع مشروع ارائه‌دهنده اطلاعات باشد، ممکن است این بند معتبر نباشد. با توضیحاتی که آورده شد، چنین استنباط می‌شود که باید اطلاعاتی را از مفهوم اطلاعات محرمانه حذف کنیم: اول، اطلاعاتی که طرف دریافت‌کننده اطلاعات قبلاً مستقل از تأمین‌کننده اطلاعات قبل از انعقاد قرارداد می‌دانسته است. دوم، اطلاعاتی که طرف دریافت‌کننده از طریق شخص ثالث کشف می‌کند یا خود، آن را توسعه می‌دهد. سوم، اطلاعاتی که در دسترس عموم بوده یا عموماً شناخته شده است. در نهایت، ذکر این استثنا مفید است تا به طرفین اجازه دهد اطلاعات محرمانه را در چارچوب رسیدگی‌های حقوقی یا داورى مربوط به قرارداد، به اشتراک بگذارند. در برخی موارد ذکر استثنایی برای نقل و انتقالات به مقامات دولتی (مانند اداره مالیات، تنظیم‌کننده) نیز مفید است. پس باید به وضوح بیان شود که چه چیز مجاز است و چه چیز مجاز نیست. علاوه بر این، باید مشخص شود که طرف دریافت‌کننده اطلاعات چه کاری می‌تواند و چه کاری نمی‌تواند با اطلاعات محرمانه انجام دهد. از این نظر، می‌توان تصریح کرد که اطلاعات محرمانه را نمی‌توان به طور مستقیم یا غیرمستقیم به اشتراک گذاشت. بنابراین، اطلاعات محرمانه باید ایمن باشد (مثلاً با محدود کردن دسترسی). بنابراین طرف دریافت‌کننده اطلاعات نمی‌تواند از اطلاعات محرمانه برای اهدافی خارج از محدوده قرارداد استفاده کند. مزیت گنجاندن بند محرمانگی، امکان ضمیمه خسارت در

می‌تواند صریح یا ضمنی باشد. در حقوق، اذن عبارت از ابراز رضایت شخص به تصرف دیگری در امور مربوط به وی که ممکن است مالی یا غیرمالی باشد (انصاری و طاهری، ۱۳۸۴: ۱۵۱). طبعاً موضوع پژوهش ما، منصرف از استفاده مسبوق به اذن مالک است.

۲-۲. استفاده بدون اذن طرف مذاکره‌کننده یا قائم مقام او

در این حالت، استفاده‌کننده هیچ اذنی اعم از صریح و ضمنی در استفاده از مال غیر ندارد. این فرض می‌تواند ناظر به موردی باشد که از ابتدا اذنی نبوده یا اذن بوده و اذن‌دهنده از آن عدول کرده است. اذن، صرفاً تصرف را مباح می‌کند و با ایجاد حق برای دیگری مثل حق انتفاع (که اصولاً قابل عدول نیست) متفاوت است و در فقه نیز آمده است که اذن‌دهنده می‌تواند از اذن خود بازگردد، مگر مانعی باشد مانند کسی که اذن داده تا میت را در ملکش دفن کنند سپس بعد از دفن از اذن خود برگردد، حرمت نبش قبر، مانع آن است (حسینی، ۱۴۱۷ق: ۵۰۶). استفاده بدون اذن را می‌توان در چند حالت تصور کرد:

الف) استفاده مسبوق بر بدون مجوز بودن تصرف: گاهی استفاده بدون اذن بدین نحو است که مال با اذن سابق مالک و به موجب توافق در اختیار ذوالید قرار گرفته است، ولی این اذن استمرار پیدا نکرده، بلکه قطع شده است که از آن به غیرمجاز و بدون مجوز بودن تصرف یاد می‌شود. چنین تصرفی، در حکم غصب می‌باشد که از ماده ۳۱۰ قانون مدنی نیز استنتاج می‌شود. مانند اینکه شخصی که مال غیر را به صورت امانی در اختیار دارد، منکر وجود مال نزد خود شود یا از استرداد مال به مالکش به‌رغم درخواست مالک، امتناع نماید و از این مال استفاده نیز نماید. از حیث مبنا ضمان غاصب ناشی از استیلا نامشروع است و در هر مورد که به این عنصر اصلی خللی وارد آید از بین می‌رود. غصب باعث می‌شود تا متجاوز به حق دیگری به قهر تعهدهای سنگین پیدا کند و هدف همه این تعهدات جبران خسارت مالک و بازگرداندن وضع او به سابق، یعنی پیش از غصب است (کاتوزیان، ۱۳۸۶: ۱۵).

ب) استفاده مسبوق بر به نحو عدوان بودن تصرف: گاهی استفاده بدون اذن بدین نحو است که سابقه اذن به هیچ‌وجه وجود ندارد و از طرف دیگر، استیلا ذوالید بر مال، به نحو غیرقانونی و غیرشرعی است؛ مانند جایی که تصرف ذوالید، متعاقب سرقت یا کلاهبرداری می‌باشد.

این اطلاعات است. در این خصوص مطالب قابل توجه به رشته تحریر درآمده است. آنچه مدنظر این پژوهش است، نگرش در رفتار «استفاده» می‌باشد.

بدیهی است که اصول حقوقی، از جمله قواعد حاکم بر مسئولیت مدنی، نقش مهمی در محافظت از اطلاعات مالکین در برابر استفاده از آن اطلاعات دارند و قانونگذاری تأکید قابل توجهی بر مسئولیت ناقضان این حقوق داشته است (Sinan (Al Shattnawi, 2020).

۱. مفهوم استفاده

استفاده به معنای بهره‌جویی کردن است (معین، ۱۳۸۱: ۱۴۴) و استیفاء را می‌دهد. استیفاء به معنای بهره‌مند شدن و انتفاع شخصی از عمل دیگری (ماده ۳۳۶ قانون مدنی) یا از مال دیگری (ماده ۳۳۷ قانون مدنی) می‌باشد. چنانچه استیفاء‌کننده بدون اذن صریح یا ضمنی صاحب مال یا قائم مقام قانونی او یا شخص ماذون از طرف او اقدام به استیفاء منفعت از مال او نماید، این اقدام غصب تلقی می‌شود و با تعریف غصب در قانون مدنی مطابقت دارد (کاتوزیان، ۱۳۸۱: ۲۵۱). از نظر حقوقی، برای مال دانستن چیزی، باید دو شرط ثابت باشد: اول اینکه مفید باشد و نیازی را اعم از مادی و معنوی برآورده کند و دوم اینکه قابلیت اختصاص یافتن به شخص یا ملت معین را داشته باشد (کاتوزیان، ۱۳۹۲: ۹). بنابراین، اطلاعات آن هم اطلاعات محرمانه مصداق بارز مال بوده و تحقق استفاده و استیفاء در خصوص آن، بدیهی است. در دکتترین و رویه قضایی فرانسه از استیفاء تحت عنوان دارا شدن بلاجهت یا بدون سبب بحث می‌شود. طبق این قاعده، کسی که به زیان دیگری و بدون وجود سبب (از قبیل یک قرارداد با یک تعهد قانونی) دارا شود، باید کمترین دو مبلغ را پرداخت نماید؛ مبلغی که به میزان آن شخص دارا شده، یا به میزانی که از دارایی طرف مقابل کاسته شده است (نوابی، ۱۳۸۸: ۳۵).

۲. صور مختلف استفاده

در استفاده از مال دیگری که در پژوهش حاضر، این مال ارزشمند، اطلاعات است، فروض مختلفی که واجد آثار حقوقی بوده، قابل ترسیم است که در زیر به آن پرداخته خواهد شد.

۱-۲. استفاده با اذن طرف مذاکره‌کننده یا قائم مقام

گاهی مالی از دیگری در تصرف شخص قرار گرفته که درصد استفاده از آن برمی‌آید و در این استفاده، اذن نیز دارد که این اذن

۳-۲. استفاده توأم با ید ضمانی

وقتی ید، ضمانی باشد به معنای این است که تا زمانی که مال تحت تصرف به دارنده آن برنگردد، به موجب قاعده علی‌الید، ضمان وجود دارد و برای مسئول دانستن ذوالید، نیازی به اثبات تقصیر وی نیست. فقیهان عمده‌ترین دلیل قاعده علی‌الید را حدیث نبوی مشهور «علی‌الید ما اخذت حتی تودیه» دانسته‌اند (احسائی، ۱۴۰۳ ق: ۱۰۶). تصرفات مبتنی بر غصب و شبه غصب از این قبیل هستند.

۴-۲. استفاده توأم با ید امانی

شخصی که یدش امانی است، به خلاف ید ضمانی، از حمایت قاعده استیمنان برخوردار است. مفاد اجمالی قاعده این است که چنان چه شخصی بر مال دیگری استیلا یابد مادام که تعدی یا تفریط نکند، ضامن نیست (محقق داماد، ۱۴۰۶ ق: ۹۱).

مسئولیت مدنی استفاده از اطلاعات محرمانه دوره

پیش‌قراردادی

مسئولیت مدنی به معنای الزام به جبران خسارت است. از این واژه در قانون مدنی فرانسه سال ۱۸۰۴ استفاده نشده بود و در ابتدا ژاک نِکر، سیاستمدار فرانسوی قرن هجدهم میلادی برای بیان تعهدات سیاسی وزرا آن را به کار برد و به مرور در طول سده نوزدهم به ادبیان حقوقی فرانسه وارد شد (Henriot, 1977). بنابراین، اکنون مسئولیت مدنی از مباحث مهم حقوقی فرانسه به حساب می‌آید که در این پژوهش، راهگشا خواهد بود. با در نظر گرفتن منبع مسئولیت، ارادی بودن و نبودن، حائز اهمیت است. در صورت نقض تعهد توسط شخص، تعهد جبران خسارت برای وی ایجاد می‌شود که اگر منبع تعهد اولیه، قانون باشد به آن مسئولیت مدنی غیرقراردادی و اگر منبع تعهد اولیه قرارداد باشد، به آن مسئولیت مدنی قراردادی می‌گویند که این موضوع در بسیاری از نظام‌های حقوقی پذیرفته شده است. قانون مدنی این الزامات را با عنوان «در الزاماتی که بدون قرارداد حاصل می‌شود» در مواد ۳۰۱ تا ۳۳۷ مورد توجه قرار داده است. این الزامات را ضمان قهری نیز می‌توان نامید. در واقع، ضمان قهری در اصطلاح حقوقی الزام به پرداخت مالی یا انجام امری است، بدون اینکه الزام مزبور ناشی از تراضی طرفین و قرارداد باشد (صفایی و رحیمی، ۱۳۹۲: ۷). مسئولیت مدنی قراردادی بدین معناست که هرگاه در نتیجه تاخیر یا عدم اجرای قرارداد و

غصب، استیلا، عدوانی بر چیزی است که مربوط به دیگری می‌باشد؛ چه (آن چیز) مال باشد یا حق (خمینی، ۱۴۳۴ ق: ۱۸۵). (ج) استفاده مسبوق بر دسترسی صرف: گاهی استفاده بدون اذن است؛ طوری که اساساً از ابتدا اذنی جهت تصرف نبوده و عدوان و جبر و رفتار غیرقانونی و غیرشرعی هم برای تصرف وجود نداشته است، بلکه منشأ استفاده، تصرف ناشی از دسترسی صرف بوده است؛ یعنی به واسطه مرادبه بین اشخاص یا به اقتضای زندگی اجتماعی حقوقی، اموال اشخاص در دسترس دیگران قرار گرفته و از آنها استفاده می‌شود که این موضوع، اغلب در خصوص اطلاعات و داده‌ها و مشخصات صدق می‌نماید.

برای هر قراردادی، اطلاعات زیر باید قبل از امضا ارسال شود: مصرف‌کننده باید به صورت خوانا و قابل فهم توسط متخصص مطلع شود. او باید ویژگی‌های اساسی محصولات یا خدمات، قیمت‌های آنها و همچنین زمان‌های تحویل یا اجرا را در صورت وجود اعلام کند. قیمت محصولات یا خدمات موجود برای فروش و همچنین شرایط خاص فروش و عملکرد خدمات، باید خوانا و قابل درک باشد. بنابراین، قابل مشاهده، به یورو و کلیه مالیات‌ها بیان شود. متخصص همچنین باید اطلاعات خاصی را در مورد خود مشخص کند (هویت، اطلاعات پستی، تلفنی و الکترونیکی، فعالیت‌ها و غیره) و به ویژه: نام یا نام شرکت، آدرس جغرافیایی محل تأسیس و در صورت متفاوت بودن، آدرس دفتر مرکزی، شماره تلفن و آدرس ایمیل آن؛ شرایط پرداخت، تحویل و اجرای قرارداد، شرایط ارائه شده برای رسیدگی به شکایات؛ وجود و شرایط اعمال ضمانت‌نامه (قانونی یا تجاری)؛ مدت قرارداد در صورتی که مدت معین باشد یا شرایط فسخ قرارداد زمانی که قراردادی با مدت نامعین یا تمدید ضمنی باشد. قابلیت همکاری محتوای دیجیتال با سخت‌افزار یا نرم‌افزار خاصی که حرفه‌ای باید از آن آگاه باشد یا به طور منطقی باید از آن آگاه باشد و همچنین عملکردهای محتوای دیجیتال، از جمله اقدامات حفاظت فنی قابل اجرا؛ این اطلاعات باید قبل از هر قراردادی به مصرف‌کننده اطلاع داده شود. برای مثال، کارمند اداره‌ای که حسب شغل خود، به اطلاعاتی از اشخاص مثل شماره تماس دسترسی دارد و از آنها بدون اقتضای شغلی، استفاده می‌کند. پس مشخص است که اطلاعات دوران پیش از قرارداد، در اختیار طرف دیگر قرار می‌گیرد و چه بسا باید قرار بگیرد. بنابراین، یک نوع از استفاده، به این گونه دسترسی برمی‌گردد.

قائل بر مسئولیت شد. ضمن اینکه غصب، از فقه استنباط شده و بدین شکل در حقوق فرانسه به چشم نمی‌خورد (صفائی و رحیمی، ۱۳۹۲: ۱۹).

۲. مسئولیت مدنی مبتنی بر «در حکم غصب»

ید غاصب حکمی نیز مانند خود غاصب، ضمانی است. برای مثال اگر مالی امانت سپرده شده و متصرف پس از مطالبه، پس نمی‌دهد، در حکم غاصب است (کیانی، ۱۳۸۴: ۳۶۰). نظر به اینکه دسترسی طرف مذاکره به اطلاعات محرمانه دوره پیش‌قراردادی، بدون مجوز نیست؛ چرا که اساساً توسط طرف مالک به وی سپرده نشده است که متعاقب درخواست استرداد و انکار یا امتناع او، یدش در حکم غصب (اثبات ید بدون مجوز) باشد، بلکه در فرایند مذاکرات پیش‌قراردادی، از این اطلاعات مطلع شده و در دسترسش قرار گرفته است، پس، از این مجرا نیز نمی‌توان برای استفاده از اطلاعات و مسئولیت آن، ورود داشت. ضمن اینکه غصب حکمی نیز به تبع غصب، از فقه استنباط شده و بدین شکل در حقوق فرانسه به چشم نمی‌خورد.

۳. مسئولیت مدنی مبتنی بر استیفاء از مال غیر

استیفاء از مال غیر در حقوق فرانسه نیامده است و ذیل دارا شدن بدون سبب، تشریح می‌گردد و در حقوق ایران ذیل ماده ۳۳۷ قانون مدنی، بحث می‌شود. به استیفاکننده از مال غیر، مستوفی می‌گویند (کاتوزیان، ۱۳۸۳: ۳۳). یکی از خسارت‌هایی که قابلیت جبران دارد، به منافی برمی‌گردد که مورد استفاده قرار گرفته است (قبولی درافشان، محسنی، ۱۳۹۳: ۲۲) با تقسیم‌بندی منافع به سه دسته موجود، در حکم موجود و احتمالی، خسارات برخاسته از تفویت منافع موجود قطعاً قابل جبران است (عیسائی تفرشی، صادقی، شاه‌محمدی، ۱۳۹۰: ۱۷) که استفاده از اطلاعات محرمانه به‌وضوح در این زمره قرار دارد. برخی از حقوقدانان استدلال کرده‌اند که استیفاء در زمره مسائل مسئولیت مدنی نیست؛ زیرا رکن مهم مسئولیت مدنی ضرر و زیان است که در استیفاء موجود نمی‌باشد (یزدانیان و شهیدی، ۱۳۷۹: ۵۶ و ۵۷). ید متصرف در استیفاء از مال غیر، امانی است و این تصرف مبتنی بر اذنی اعم از صریح و ضمنی است که عدول نشده و مسئولیت ناشی از آن چنین است که مستوفی باید اجرت‌المثل ایام تصرف را به مالک پرداخت کند، ولی از آنجا که دسترسی و استفاده طرف مذاکره از اطلاعات محرمانه دوره پیش‌قراردادی موضوع پژوهش ما با اذن نمی‌باشد و چنین نیست که طرف مذاکره پیش‌قراردادی

پیمان‌شکنی یک طرف، به طرف دیگر ضرر برسد، متخلف باید آن را جبران کند. این التزام را مسئولیت ناشی از قرارداد یا مسئولیت قراردادی گفته‌اند (قاسم‌زاده، ۱۳۹۲: ۱۹۲). این پژوهش حول محور «استفاده» از اطلاعات محرمانه است، حال آنکه از ارکان مسئولیت غیرقراردادی و قراردادی، ورود ضرر و خسارت می‌باشد. پس صرف استفاده حتی اگر ضرر و خسارتی به بار نیآورد نیز، موضوع پژوهش خواهد بود.

به موجب ماده ۱۱۱۲،۲ قانون مدنی فرانسه: «هر کس که بدون مجوز از اطلاعات محرمانه به‌دست‌آمده در جریان مذاکرات استفاده یا افشا کند، طبق مقررات عام مسئول است». این ماده، به صراحت از مسئولیت مدنی راجع به اطلاعات محرمانه در اثر استفاده یا افشای این اطلاعات صحبت کرده است که موضوع پژوهش حاضر، «استفاده» است و در این خصوص، این ماده قانونی به مقررات عام مسئولیت مدنی برای بررسی موضوع و جبران خسارت ارجاع داده است. مسئولیت استفاده از اطلاعات محرمانه در دوره پیش‌قراردادی در حقوق ما سابقه قانونگذاری ندارد، ولی اخیراً و به موجب ماده ۱۵ لایحه تجارت که در تاریخ ۱۴۰۳/۰۱/۲۸ جهت اظهارنظر به شورای نگهبان ارسال شده، این موضوع پیش‌بینی شده است که می‌تواند گام مهمی رو به جلو باشد. این ماده بیان می‌دارد: «هر یک از طرفین مکلف است اطلاعاتی را که در جریان مذاکرات قراردادی به عنوان اطلاعات محرمانه از سوی طرف دیگر به او ارائه می‌شود حفظ نماید، ولو آنکه مذاکرات مذکور به انعقاد قرارداد منجر نشود. در صورت افشای اطلاعات مذکور یا استفاده از آنها برای مقاصد شخصی، متخلف مسئول جبران خسارات وارد شده است. تعهد به عدم افشای اطلاعات مذکور، در صورت انعقاد قرارداد تا پایان آن و در صورت عدم انعقاد قرارداد دو سال از تاریخ مذاکرات است، مگر اینکه به موجب توافق طرفین مدت دیگری مشخص شده باشد. در هر صورت، تکلیف حفظ اسرار تجارتي طرفین و عدم استفاده از آن محدود به مدت‌های مذکور نیست».

۱. مسئولیت مدنی مبتنی بر غصب

ید غاصب، ضمانی است (رشتی، بی‌تا: ۳). استفاده غاصب، استفاده بدون اذن مالک یا قائم مقام او است به نحوی که این استفاده مسبوق بر «به نحو عدوان بودن تصرف» می‌باشد. از آنجا که دسترسی طرف مذاکره به اطلاعات محرمانه دوره پیش‌قراردادی، بدون اذن و به نحو عدوان نمی‌باشد. بنابراین، از مجرای مقررات مربوط به غصب نمی‌توان برای چنین استفاده‌ای

۵. مسئولیت مدنی با فرض ورود ضرر

آنچه در چهار مبحث اخیر گفته شد ناظر به فرضی بود که طرف مذاکرات پیش‌قراردادی با استفاده از اطلاعات محرمانه طرف مقابل، از آنها بهره برده و منافع و عایداتی داشته است که در ازای آن، مسئول شناخته شد، ولی گاهی علاوه بر آن، این استفاده سبب ورود ضرر و خسارت به مالک اطلاعات نیز هست که این نیز خود با وجود شرایط، مسئولیت‌زا است. حسب اینکه صیانت و وظیفه عدم استفاده از اطلاعات محرمانه تحصیلی در طول مذاکرات پیش‌قراردادی به موجب قرارداد محرمانگی باشد یا خیر، در ادامه مطلب تشریح می‌شود.

۵-۱. مسئولیت مدنی مبتنی بر الزامات خارج از قرارداد

تحقق مسئولیت مدنی غیرقراردادی، منوط به احراز شرایطی است که محور اصلی آن «ورود ضرر» است. ملاک، قابلیت استناد است که در پژوهش ما، می‌تواند صدق «تسبیب» نماید؛ یعنی با استفاده از اطلاعات محرمانه تحصیلی در دوره پیش‌قراردادی از طرف دیگر، به وی ضرر وارد شود. تسبیب بدین معناست که انسان ضرری را به طور غیرمستقیم به دیگری وارد کند (طاهری، ۱۴۱۸ ق: ۲۴۷).

برای تحقق مسئولیت، در همه حال وجود سه عنصر ضرورت دارد: اول وجود ضرر (ضرر باید مسلم، مستقیم و بی واسطه و جبران نشده، باشد)، دوم ارتکاب فعل زیان بار و سوم رابطه سببیت بین فعل شخص و ضرری که وارد شده است (موسوی بجنوردی، ۱۴۰۱ ق: ۲۰۲-۲۰۸).

بنابراین، با استفاده از اطلاعات محرمانه، چنانچه شرایط مسئولیت مدنی غیرقراردادی فراهم آید، برای مالک این اطلاعات، امکان طرح دعوی مطالبه خسارت و اخذ خسارت وجود دارد.

مسئولیت مدنی با احراز سه شرط ایجاد می‌شود: خسارت، عامل زیان و رابطه سببی بین این دو. برای اینکه خسارت قابل جبران باشد، خسارت باید حتمی و شامل صدمه به یک منفعت قانونی باشد. مستند زیان غالباً یک عمل شخصی، با تقصیر یا حتی گاهی اوقات بدون تقصیر است. ماده ۱۲۴۰ قانون مدنی فرانسه مقرر می‌دارد: «هر عملی از انسان که موجب ضرر و زیان دیگری شود، کسی را که به تقصیر او واقع شده موظف به جبران آن می‌نماید.» در مسائل قراردادی، تقصیر با عدم اجرای جزئی یا کلی تعهد ناشی از قرارداد حاصل می‌شود. مصادیق دیگر تقصیر، نقض تعهد قبلی (مانند وظیفه احتیاط، وظیفه نصیحت،

آن را جهت استفاده در اختیار طرف مقابل قرار داده باشد. بنابراین، از مجرای مقررات مربوط به استیفاء نمی‌توان برای چنین استفاده‌ای قائل بر مسئولیت شد.

۴. مسئولیت مدنی مبتنی بر دارا شدن بدون سبب

دارا شدن بدون سبب یا بلاجهت یا ناعادلانه یا غیرعادلانه یا بدون جهت یا بدون علت یا استیفاء بدون جهت، اصطلاحاتی حقوقی است که این عناوین از دکتربین و رویه قضایی فرانسه و ایران، استخراج می‌شود و به معنای افزوده شدن بر دارایی کسی بدون سبب و با هزینه و زیان دیگری است که مبنای حقوقی آن تحصیل ثروت نامشروع است؛ نه تقصیر در اضرار یا ایجاد نفع یا برهم خوردن تعادل بین دو دارایی. قانونگذار باید از تشکیل ثروت‌های بدون سبب مشروع پیشگیری کند و شخصی را که به ضرر دیگری بدون سبب مشروع دارا شده است، ملزم کند تا اموال را که ناروا استیفاء کرده است به مالک آن برگرداند (قاسم‌زاده، ۱۳۸۷: ۲۳۲ و ۲۳۳). به نظر می‌رسد دارا شدن بدون سبب از حقوق فرانسه گرفته شده باشد و این مقوله، با قاعده فقهی «منع مؤاکله باطل» و «اکل مال به باطل» متفاوت و از آن جامع تر است (علیدوست، بی تا: ۱۶). بنابراین، دارا شدن بدون سبب از حقوق فرانسه اقتباس شده است و ناظر به موردی است که شخصی بدون سبب به زیان دیگری دارا شود و شخصی که دارا شدن به زیان اوست سبب دعوی دیگری برای مطالبه جبران ضررش در اختیار نداشته باشد و این همان است که قانون مدنی ما در ماده ۳۰۱ قانون مدنی از آن یاد می‌کند و بیان می‌دارد: «کسی که عمداً یا اشتبهاً چیزی را که مستحق نبوده است دریافت کند ملزم است که آن را به مالک تسلیم کند».

با وجود این، وقتی شخص از اطلاعات محرمانه تحصیلی دوره پیش‌قراردادی بدون اجازه استفاده کرده و متعاقب آن، نفع و بهره برده است، مسئولیت استرداد ما به ازای عایدی خود را به طرف دیگر برعهده خواهد داشت. این استفاده می‌تواند مکرراً باشد که عایدی حاصله باید به مالک اطلاعات پرداخت شود، ولی استفاده به صورت مستمر نیز ممکن است باشد؛ مانند جایی که اطلاعات محرمانه، فرمول ساخت یک داروی خاص است که در اینجا نیز باید عواید حاصله به مالک پرداخت شود. البته باید توجه داشت که عواید حاصله با دستمزد و دسترنج استفاده‌کننده جدا می‌باشد و در خصوص این دسترنج، مالک اطلاعات نمی‌تواند ادعای پرداخت کند؛ زیرا در این صورت، دارا شدن بدون سبب در خصوص وی تحقق می‌یابد.

اطلاعات محرمانه به موجب آن، قراردادی کردن مسئولیت احتمالی مدنی را به دنبال دارد، منحصر کردن مسئولیت به مسئولیت مدنی قراردادی ناشی از توافق ضمنی، اثر اخیر بند (قرارداد) محرمانگی را از بین می‌برد.

۲-۵. مسئولیت مدنی مبتنی بر نقض تعهد محرمانگی

خسارت قراردادی به عنوان مسئولیت جبران، متعاقب نقض قرارداد، ورود ضرر به متعهدله و رابطه علت بین نقض و ضرر تحقق پیدا می‌کند. نقض قرارداد با عدم انجام تعهدات قراردادی، تاخیر در ایفای تعهدات، اجرای قسمتی از تعهدات یا عدم اجرای تعهدات مطابق با قصد طرفین، مصداق پیدا می‌کند (شهیدی، ۱۳۸۶: ۵۰). قرارداد محرمانگی، تعهد عدم استفاده از اطلاعات محرمانه را ایجاد می‌کند. بنابراین، در صورت نقض این تعهد با وجود شرایط لازم، مسئولیت جبران خسارت ایجاد می‌کند. برای اینکه خسارت وارده به دلیل عدم اجرای تعهدات قراردادی مندرج در قرارداد توسط بدهکار جبران شود، باید شرایط خاصی داشته باشد که عبارت‌اند از:

اول، خسارت باید قطعی باشد: خسارت باید واقعاً وجود داشته باشد و توسط شخص متقاضی جبران خسارت ثابت شود.

دوم، خسارت باید مستقیم باشد: خسارت باید مستقیماً متأثر از پیمانکار باشد و نه یکی از بستگان یا شخص ثالث.

سوم، ضرر باید قابل پیش‌بینی باشد: این شرایط بسیار مهم است و بحث‌های متعددی را به وجود آورده است. شرط خسارت قابل پیش‌بینی ناشی از ماده ۳-۱۲۳۱ قانون مدنی فرانسه است که مقرر می‌دارد: «مدیون فقط مسئول خساراتی است که در زمان انعقاد عقد پیش‌بینی شده یا قابل پیش‌بینی بوده است». قضات اخیراً یادآوری کردند که در مسائل مربوط به مسئولیت قراردادی، خسارت تنها در صورتی قابل جبران است که در زمان امضای قرارداد قابل پیش‌بینی باشد و به پیامد مستقیم و کلاسیک عدم اجرای قرارداد پاسخ دهد. به عبارت دیگر، فقط می‌توان جبران خسارت را تا حد مجاز دریافت کرد. اگر عدم اجرای قرارداد یا اجرای ناقص قرارداد باعث خسارت شخصی یا خسارتی که با هدف قرارداد نامتناسب است شود، این قسمت از خسارت را دریافت نخواهد کرد. این تفاوت بزرگی با جبران خسارت در ضمان قهری است؛ زیرا اصل ایجاب می‌کند که جبران ضرر در ضمان قهری کامل باشد. در خصوص چگونگی ارزیابی خسارت، توجه به این نکته ضروری است که میزان خسارت باید در نزدیک‌ترین تاریخ به غرامت مؤثر و بنابراین اغلب

وظیفه اطلاع‌رسانی و غیره) است. رویه قضایی چندین دسته از تقصیر را متمایز می‌کند که امکان وقوع مسئولیت را فراهم می‌کند: تقصیر ساده، تقصیر فاحش، تقصیر غیر قابل توجیه. در شرایط خاصی تقصیر نیز مفروض است و عامل خسارت تنها در صورتی از تعهد خود مبنی بر ترمیم آن میرا می‌شود که ثابت کند رفتار خود خلاف نبوده است. رویه قضایی بین توسعه و محصور شدن مسئولیت عینی در نوسان است که مصلحت آن مطلوب بودن برای قربانیانی است که نیازی به اثبات وجود تقصیر ندارند، اما ضرر آنها مانع از توسعه فعالیت‌های به اصطلاح مخاطره‌آمیز است. مسئولیت شخص ممکن است در قبال خسارات وارده از جانب شخصی که مسئولیت او را بر عهده دارد یا چیزی که در اختیار دارد، وارد شود. این امر در مورد والدین به دلیل فرزندان صغیرشان، برای کارفرمایان به دلیل کارمندان (ماده ۱۳۴۲ قانون مدنی) یا در مورد مالک ساختمانی که در حال خراب شدن است (ماده ۱۲۴۴) صدق می‌کند. بر اساس بند اول ماده ۱۳۸۴ قانون مدنی این کشور، «کسی نه تنها مسئول ضرری است که به فعل خود وارد می‌کند، بلکه مسئول ضرری است که از فعل اشخاصی که برای او انجام می‌شود؛ شخص باید پاسخگو باشد یا در قبال اموری که در اختیار دارد». رویه قضایی با ایجاد رژیم‌های مسئولیتی که در هیچ متنی پیش‌بینی نشده بود، کار خلاقانه‌ای انجام داده است، خواه در رابطه با مسئولیت واقعی اشیاء باشد، خواه مسئولیت نیابتی یا حتی صرف مسئولیت. در نهایت، برای مسئول دانستن یک شخص، باید یک رابطه سببیت بین حادثه ایجادکننده و خسارت وجود داشته باشد. این در صورتی نیست که مورد دوم منشأ خود را در یک علت خارجی بیابد (واقعه اتفاقی)، عمل شخص ثالث، عمل قربانی (MM. Alain et Laurent BÉTEILLE Rapport, 2008-2009): زیان‌دیده ناشی از تقصیر می‌تواند در دادگاه درخواست کند که مقصر را به جبران خسارت محکوم کند. برای مثال، دکتری که بنا بوده است در صورت عدم استفاده از فرمول داروئی‌اش، توسط شرکتی استخدام شود و بعد مشخص شود که غیر از فرمول او استفاده نموده و در نهایت استخدام نشود، قادر به دریافت خسارت خواهد بود، اما باید به‌طور دقیق خسارت متحمل شده را ثابت کند و مدرک آن را ارائه دهد. تعهد ضمنی طرفین مذاکرات پیش‌قراردادی به عدم استفاده و عدم انتشار اطلاعات محرمانه اگرچه موجه است، ولی نمی‌تواند نافی مسئولیت مدنی قهری شود؛ چرا که با مرسوم بودن گنجانیدن بند محرمانگی (انعقاد قرارداد محرمانگی) که علاوه بر تمییز

پیش قراردادی راجع به موضوعی گردد و در خلال این مذاکرات، اطلاعات محرمانه‌ای مثل فرمول رسیدن به اختراع در دسترس طرف مقابل قرار گیرد و وی از این اطلاعات استفاده کند و عائداتی تحصیل نماید و ضرری نیز به مخترع وارد شود، مخترع از باب شدن بدون جهت بابت عائدات و از باب مسئولیت مدنی جهت جبران زیان، می‌تواند اقدام کند و این دو با هم قابل جمع و ضم هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

مسئولیت مدنی پیش‌قراردادی به معنای مسئولیتی است که در دوره مذاکرات پیش‌قراردادی، مبتنی بر جوهره اصلی ایجاد مسئولیت مدنی؛ یعنی ورود خسارت منتسب به شخص محقق می‌شود. در دوره پیش‌قراردادی، ممکن است تمام یا بخشی از مذاکرات پیش‌قراردادی، دربردارنده اطلاعاتی باشد که محرمانه هستند. وقتی یکی از طرفین، بدون اجازه، از اطلاعات محرمانه طرف دیگر که در دوره مذاکرات مقدماتی به‌دست آورده، استفاده می‌کند، از حیث مبانی ایجاد مسئولیت، سه حالت متصور است: یا صرفاً موجب ورود خسارت به طرف مذاکره می‌شود یا صرفاً حکایت از انتفاع استفاده‌کننده دارد یا هر دو. اینجاست که مسئولیت مدنی نقش خود را ایفا کرده و از یک طرف از بهره‌بردن بدون پرداخت عوض از اموال دیگران (دارا شدن بدون سبب و مجانی) جلوگیری می‌کند و از طرف دیگر، تکلیف جبران خسارت ناشی از این استفاده را به استفاده‌کننده بار می‌نماید. بنابراین، استیفای بدون اذن از اطلاعات محرمانه، به خودی خود، تکلیف پرداخت «ماه‌زای» آن را ایجاد می‌نماید (چنان که «منع داراشدن بدون سبب» چنین حکم می‌نماید)؛ مضافاً اینکه اگر در نتیجه این استفاده، خسارتی به بار آید، با وجود شرایط، می‌توان جهت دریافت خسارت اقدام کرد (کما آنکه «قاعده تسبیب» چنین حکم می‌نماید). هرچند هدف مسئولیت مدنی، جبران کامل خسارت است و این خسارت نباید سابقاً جبران شده یا بیش از یک جبران به زیان‌دیده تعلق بگیرد، ولی اساساً مجرای لزوم حمایت از مالک اطلاعات محرمانه وقتی که طرف مذاکره از این اطلاعات محرمانه «استفاده» کرده است، متفاوت بوده و با توجه به ماهیت ارزشمند اطلاعات محرمانه، استفاده‌کننده باید بر مبنای «قاعده منع داراشدن بدون سبب (بلاجهت)» که یکی از مبانی «مسئولیت غیرقراردادی» بوده و هیچ مدخلیتی با مقوله ورود زیان ندارد، «ماه‌زای» نفعی که از این استفاده می‌برد را بپردازد و اگر به هر نحوی از این استفاده، به مالک اطلاعات زبانی وارد آید، بر مبنای «قاعده تسبیب» که یکی دیگر از مبانی «مسئولیت

در زمانی که قاضی تصمیم خود را صادر می‌کند، ارزیابی شود. در واقع، خسارت می‌تواند جنبه تکاملی داشته باشد. بنابراین، مناسب است تا حد امکان جبران شود. در مورد مبنای جبران خسارت، لازم است دو مورد اصلی جبران خسارت ناشی از تقصیر قراردادی؛ یعنی زیان وارده و سود از دست‌رفته در نظر گرفته شود. زیان متحمل‌شده شامل تمام هزینه‌ها و هزینه‌های متحمل‌شده توسط زیان‌دیده است؛ یعنی هزینه‌های رویه‌ای، زیان‌های مالی یا حتی از دست دادن اعتبار را شامل می‌شود. سود از دست رفته، به نوبه خود، مربوط به از دست دادن فرصت، درآمد و تضییع خود سود است؛ البته در برخی موارد ممکن است کارشناسی برای ارزیابی دقیق‌تر خسارت در طی مراحل قانونی تعیین شود (Me Matthieu Chauveau, 2024). نکته حائز اهمیت به «اصل عدم جمع» برمی‌گردد؛ بدین معنا که وقتی زیان‌دیده می‌تواند هم از مجرای ضمان قهری و هم از مجرای ضمان قراردادی جهت مطالبه و وصول خسارت خویش اقدام نماید، حق انتخاب هر کدام از آن دو را آزادانه نخواهد داشت؛ یعنی مثلاً وقتی نفع خواهان در این است که به جای دعوی مسئولیت قراردادی، دعوی مسئولیت قهری اقامه کند، مانند موردی که در قرارداد شرط عدم یا تحدید مسئولیت پیش‌بینی شده و زیان‌دیده برای رهایی از آن می‌خواهد به قواعد مسئولیت قهری استناد کند، رویه قضایی فرانسه و بیشتر علمای حقوق برآنند که در جایی که شرایط دعوی مسئولیت قراردادی وجود دارد، زیان‌دیده نمی‌تواند به قواعد مسئولیت خارج از قرارداد توسل جوید و برای دعوی خود سبب و مبنای غیرقراردادی قائل شود. قابل ذکر است که یک استثنا بر قاعده فوق به وسیله دادگاه‌های کیفری فرانسه وارد شده است: هنگامی که نقض قرارداد، جرم کیفری محسوب می‌شود و از این‌رو مسئله در دادگاه کیفری مطرح می‌گردد و دادگاه کیفری به تبع دعوی کیفری به دعوی ضرر و زیان ناشی از جرم هم رسیدگی می‌کند، رسیدگی به آن بر طبق قواعد مسئولیت مدنی خارج از قرارداد انجام می‌شود (صفایی و رحیمی، ۱۳۹۹: ۴۸-۵۰). این اصل راجع به مسئولیت مدنی مبتنی بر ضرر و خسارت است. بنابراین، در جایی که از یک طرف مبنای ورود ضرر و خسارت به زیان‌دیده و از طرف دیگر مبنای منع داراشدن بدون سبب (ناعادلانه) را داریم، هر دو مجرا قابلیت اعمال را دارد؛ چنان‌که در خاستگاه مسئولیت تضامنی آمده است که ممکن است همزمان یک عقد و یک عمل موجب ایجاد این مسئولیت شود (میرزای قمی، ۱۳۷۱: ۴۰۲)؛ صرف نظر از اینکه در خصوص مبنای ورود خسارت، مجرای قراردادی یا غیرقراردادی مدنظر قرار گیرد. برای مثال اگر مخترعی با شخصی دیگر وارد مذاکرات

خسارت احتمالی ناشی از استفاده مجزاست، ولی باید توجه داشت که اگر استفاده‌کننده در راستای استفاده، خود نیز اقداماتی کرده و احیاناً هزینه‌هایی کرده باشد، ذی‌نفع (مالک) اطلاعات محرمانه، نمی‌تواند این موارد را وصول کند و باید در نهایت از ادعای خود، کسر نماید؛ چرا که در این صورت، داراشدن بدون سبب در خصوص خود او (مالک اطلاعات محرمانه)، صدق می‌کند که چنین داراشدن ممنوع است.

غیرقراردادی» است و ورود زیان از ارکان اساسی اعمال این قاعده است، مالک این اطلاعات در راستای وصول خسارت، مورد حمایت قرار گیرد؛ به‌گونه‌ای که این دو مبنای قابلیت جمع و تضامم را دارد. نهایت اینکه بهره‌مندی استفاده‌کننده و انتفاع او از اطلاعات محرمانه حتی اگر برای مدتی طولانی باشد، وی را در برابر ذی‌نفع اطلاعات (مالک) برای تمامی منافع تحصیلی مسئول می‌گرداند و این مسئولیت، از مسئولیت مبتنی بر ورود

References

- Amid, Hassan. (1992). *Amid culture*. Tehran: Amir Kabir publication institute (in Persian).
- Ansari, Masoud; Taheri, Mohammad Ali. (2005). *Encyclopedia of Private Law*. Vol. 1. Tehran: Mehrab Publication (in Persian).
- Bakhtjoo, Roohollah; Karimi, Abbas; Sadeghi, Mohsen; Savoraei, Parviz. (2019). "Analytical-applied perspective to (Nondisclosure) Agreement relying on Sample contract of International Chamber of Commerce". *Quarterly Trade Research Paper* 23 (91), pp. 181-212 (in Persian).
- Chahkar, Mian Poshteh Benjamin (2018). *L'étude du secret commercial et industriel: approche comparatiste en droit civil par l'exemple de sa relation avec la propriété intellectuelle (France et Québec)*. Master's thesis, Université Laval, <http://hdl.handle.net/20.500.11794/34654>
- Demande de dommages-intérêts en justice (2021). *Direction de l'information légale et administrative, Premier ministre*, <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F1422> >
- Ehsaei, Ibn Abi Jomhoor. (1982). *Avali Alali*. Qom: Seyyed Alshohada publication (in Arabic).
- Ghabouli Dorafshan, M. and Mohseni, S. (2014). "Keywords: Pre-contract negotiations, civil liability, positive loss, negative loss". *Private Law Research*, 2(6), pp. 131-155. https://jplr.atu.ac.ir/article_769.html (in Persian).
- Gilles de Bagneux & Yves Blouin. (2019). *Guide pratique La protection des informations sensibles des entreprises, Références et bibliographie*
- Henriot, Jacques. (1977). *Note sur la date et le sens de l'apparition du mot responsabilité, archive philosophy de droit*, pp. 59-62.
- Hosseini Seyyedmir Abdolfattah. (1996). *Alanavin Alfaghiheh*. Qom: Islamic Publicate Institute (in Arabic).
- Issaei Tafreshi, M.; Sadeghi, M. and Shahmohamadi, M. (2011). "Patentees Lost profits, as a Criterion for Remedies due to Infringement of Patent in Iran and US law". *Comparative Law Researches*, 15(3), pp. 113-152. https://journals.modares.ac.ir/article_13766.html (in Persian).
- Jafari Langroudi, Mohammad Jaafar. (2006). *Terminology of Law*. 5th Edition. Ketabkhaneh Ganj-e- Danesh (in Persian).
- Katoziyan, Naser. (2002). *Civil rights (legal events)*. Tehran: Enteshar Publications (in Persian).
- Katoziyan, Naser. (2004). *Introduction to the science of law*. Tehran: Enteshar Publications (in Persian).
- Katoziyan, Naser. (2007). *Obligations without a contract (automatic guarantees)*. Tehran: University Publication (in Persian).
- Katoziyan, Naser. (2013). *Introductory*

- course on civil law of property and ownership*. Tehran: Mizan (in Persian).
- Katoziyan, Naser. (2016). *Civil code in common legal system*. c 49. Tehran: Mizan (in Persian).
- Khomeini, Rohollah. (2012). *Tahrirolvasile*. Tehran: Institution of Publication, Traces of Imam Khomeini (in Arabic).
- Kiaei, Abdollah. (2005). *Civil law & Imam Khomeini fatwa*. Tehran: institute of formulation & public traces imam Khomeini (in Persian).
- Rashti, Mirza Habibollah. (2009). *Ketab Alghasb*. Shahid Motahari University Publication (in Persian).
- Emmanuel Kessous. (2012). "La gestion du secret". *Réseaux* 171 (1), pp. 133-160.
- Laurent-Fabrice Zengue. (2023). *Secret. Confidentialité Et Contrôle De La Protection Des Données Personnelles*, <https://www.village-justice.com/articles/>
- L'équipe Commercial & Litigation de Lydian. (2022). *Clauses de confidentialité: quelques conseils pour une clause valide et efficace* 15 novembre 2022. <https://www.lydian.be/fr/actualite/clause-s-de-confidentialite-quelques-conseils-pour-une-clause-valide-et-efficace#ftnref1>
- Maxime Wagner. (2022). *Tout savoir sur la clause de confidentialité du contrat de travail*, L'équipe de Cadremploi.
- Me Matthieu Chauveau. (2024). *Tout savoir sur l'indemnisation du dommage en matière contractuelle*. <https://www.captaincontrat.com/>
- Mirzai Qomi, Abul Qasim Ibn Mohammad Hasan. (1992). *Jami al-Shatat fi Ajuba al-Sawalat*. vol. 3. Tehran: Kayhan (in Arabic).
- MM. Alain ANZIANI et Laurent BÉTEILLE, *Responsabilité civile: des évolutions nécessaires*, Rapport d'information n° 558 (2008 -2009). déposé le 15 juillet 2009.
- Moein, Mohammad. (2002). *Persian culture*. Tehran: Adna (in Persian).
- Mohaghegh Damad, SeyedMostafa. (1986). *Jurisprudential rules*. Tehran: Publication of the Central of Islamic Sciences (in Persian).
- Moosavi Bojnordi, SeyedMohammahd Ibn Hassan. (1980). *Qawaed Feghieh*. vol. 1. Tehran: Orouj Institute (in Arabic).
- Navabi, Seyyed Mahdi. (2009). *Guarantee caused by illegitimate fulfillment*. Qom: Boostan Ketab (in Persian).
- Noémie Le Bouard. (2023). *Droit Des Contrats: Les Clauses Essentielles À Connaître Pour SÉCURISER Vos Accords* <https://www.village-justice.com/articles/>
- Olivier de Maison Rouge. (2020). *Petit Guide Uridique De Protection Du Secret Des Affaires* <https://www.village-justice.com/articles/petit-guide-juridique-protection-secret-des-affaires36793.html>
- Par Laurent Dufour. (2022). *La stratégie financière peut se définir comme le plan d'action destiné à permettre à l'entreprise d'atteindre un équilibre financier*, Stratégie financière: définition et astuces de mise en place, legalstart.
- Philippe Wagner. (2023). *Accord de confidentialité: pourquoi et comment le rédiger*. <https://www.captaincontrat.com/>
- Qasemzadeh, Seyed Morteza. (2008). *Obligations and civil liability without a contract*. Tehran: Mizan (in Persian).
- Qasemzadeh, Seyed Morteza. (2013). *Summary of contracts and obligations*. Tehran: Dadgostar publication institute (in Persian).
- Rashti, Mirza Habibollah. (2009). *Ketab Alghasb*. Shahid Motahari University Publication (in Persian).

- “Responsabilité Délictuelle résultant de l’atteinte aux droits d’autrui en utilisant Internet Étude comparative entre la loi émiratie et la loi française”. *Sinan Al Shattnawi Journal of Sharia & Law*, (2020).
- Safaei, Seyedhossein. (2006). *Agreements on Public Contracts*. Tehran: Mizan (in Persian).
- Safaei, Seyedhossein; Rahimi, Habiballah. (2021). *Comparative civil liability*. Tehran: Legal Research & studying institute of Danesh City (in Persian).
- Safaei, Seyedhossein; Rahimi, Habiballah. (2014). *Civil liability (non-contractual obligations)*. Tehran: studying & formulation organization of universities human sciences (samt), development & investigation central of liberal arts (in Persian).
- Shahidi, Mahdi. (2007). *Civil rights, effects of contracts and obligations*. Tehran: Majd (in Persian).
- Sobhani, Jafar. (1998). *Sources and origins of Islamic jurisprudence*. Beirut: Dar-alazwa (in Arabic).
- Taheri, Habibolla. (1998). *Civil Rights*. Qom: Islamic publications bureau (in Persian).
- Talebahmadi, Habib. (2013). *Pre-contractual liability*. Tehran: Mizan (in Persian).
- Toosi, Mohammad. (no date). *Almabsoot (correction & suspension Mohammad bagher behboodi)*. Qom: Almaktab almortazavieh le ehya asar aljafarie (in Arabic).
- Yazdanian, Alireza; Shahidi, Seyedmahdi, (2000), *The realm of civil liability*, Tehran: Etehad (in Persian).